

ALDER&SOUND

Alder & Sound | Eteläesplanadi 8 | FI-00130 Helsinki | firstname.lastname@aldersound.fi | www.aldersound.fi

Tier 1 Finnish Tax Firm in 2018 & 2017 | The Finnish Transfer Pricing Firm of the Year in 2017, 2015 & 2011 | The European Tax Technology Firm of the Year in 2017

Perhevarallisuuden hallinnointi

Perhevarallisuuden ja omistajuuden dokumentaatio, sukupolvenvaihdos sekä sijoitustoiminta

Keskiviikko 13.11.2019 klo 9.00-11.30

Perhevarallisuuden hallinnointi

13.11.2019

Langaton nettiyhteys:

Amanda

Amandavieras

Osallistu keskusteluun!

#baas13112019

ALDER&SOUND

Agenda | Keskiviikko 13.11.2019

Perhevarallisuuden hallinnointi

1. Alkusanat
2. Perheoikeudelliset asiakirjat yritystoiminnassa
Bettina Miettinen | Senior Associate, Tax & Legal Services
3. Osakassopimukset
Lotta Liljelund | Partner Tax & Legal Services
4. Sukupolvenvaihdokset
Bettina Miettinen | Senior Associate, Tax & Legal Services
5. Sijoitustoiminnan verotuksen muutokset
Suvi Vänskä | Partner, Tax & Legal Services

Alder & Sound – Your trusted partner in international business

Founded in 2010 by experienced professionals, A&S is today one of the leading independent Finnish professional service providers

We are committed to serving as a trusted partner and advisor through integrated provision of legal, tax, transfer pricing, financial advisory and data & analytics services.

We highlight pragmatic approach and provide our clients with flexible, comprehensive and cost-effective solutions by utilizing our innovative tools and methodologies.

We believe in true 'one-stop-shop' experience. From start to finish, we provide turnkey solutions that maximize the benefit and value creation while minimizing the administrative burden.

Independent Finnish service provider with a global cooperation network.

Legal, tax, transfer pricing, financial advisory and data & analytics services.

Multidisciplinary professionals with extensive practical experience.

Clientele consisting of large multinational enterprises & smaller domestic companies.

- ▶ The Tier 1 Finnish Tax Firm in 2018 & 2017
- ▶ The Finnish Transfer Pricing Firm of the Year in 2017, 2015 & 2011
- ▶ The European Tax Technology Firm of the Year in 2017

▶ **Client retention rate since 2010: 96.7%**

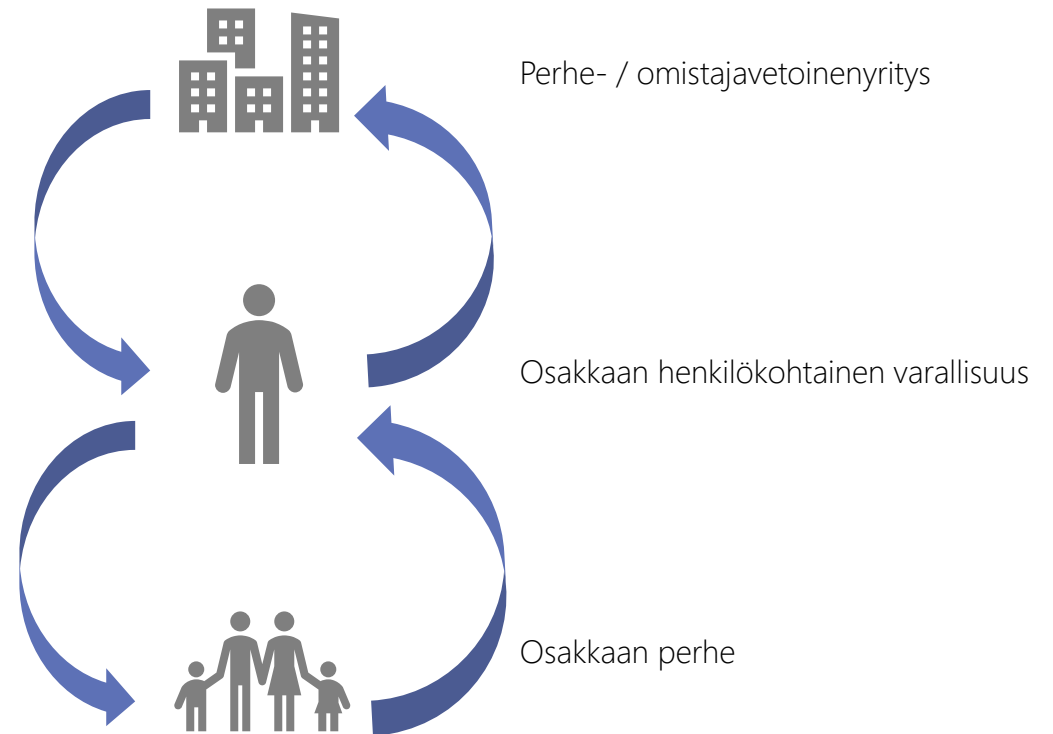
Perheoikeudelliset asiakirjat yritystoiminnassa

Bettina Miettinen | Senior Associate, Tax & Legal Services

Perheoikeudellisten asiakirjojen merkitys omistajavetoisissa yrityksissä

Omistajavetoisissa yrityksissä nousee esille tilanteita, joihin äkilliset muutokset vaikuttavat voimakkaimmin

- Monesti omistajavetoisissa yrityksissä nousee esille tilanteita, joihin äkilliset, yritystoiminnassa tai sen läheisessä toimintaympäristössä, tapahtuvat muutokset vaikuttavat voimakkaimmin.
 - Esimerkkinä äkillisestä muutoksesta on yhtiön osakkaan yhtäkkinen sairastuminen tai pahimmassa tapauksessa menehtyminen.
 - Tällöin voidaan huomata, etteivät perheoikeudelliset asiakirjat, kuten testamentti ja/tai edunvalvontavaltuutus ole olleet ajan tasalla tai niitä ei ole lainkaan laadittu.
 - Mikäli myös yhtiössä on laadittu osakassopimus, on siinä harvoin huomioitu esimerkiksi juuri kuolemantapauksia.
- Omistajavetoisissa yrityksissä on tärkeää turvata liiketoiminnan sujuva jatkumo ilman keskeytymisiä.

Edunvalvontavaltuutus

Valtuutus, jolla henkilö voi itse etukäteen järjestää asioidensa hoidon

- Edunvalvontavaltakirja on valtuutus, jolla henkilö voi itse etukäteen järjestää asioidensa hoidon, mikäli hän tulee myöhemmin kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan esimerkiksi onnettomuuteen joutumisen tai heikentyneen terveydentilan vuoksi.
- Edunvalvontavaltakirjassa valtuuttaja nimeää valtuutetun (tai valtuutetut), toissijaisen valtuutetun sekä varavaltuutetun ja määrittelee asiat, jotka valtuutus kattaa:
 - Taloudelliset asiat ja/tai
 - Henkilökohtaiset asiat.
- Maistraatin tulee vahvistaa valtuutus.
- Vahvistuksen edellytyksenä on, että valtuutettu esittää maistraatille:
 - Alkuperäisen edunvalvontavaltakirjan JA
 - Lääkärinlausunnon tai vastaavan, joka todistaa, että valtuuttaja on tullut kyvyttömäksi hoitamaan asioita, joita valtuutus koskee.
- Valtuutuksen voi peruuttaa valtuuttaja itse siihen asti, kun valtuutus ei vielä ole tullut voimaan.
- Edunvalvontavaltuutuksessa tulee ottaa huomioon myös valtuutetun mahdollinen eturistiriita perheen sisäisissä oikeustoimissa, kuten toisen puolison kuoleman jälkeen tehtävä perinnönjako → varavaltuutetun merkitys.
- Edunvalvontavaltakirja on tehtävä kirjallisesti ja sen on noudatettava lain määrämuotoa.

Testamentti

Testamentin laatiminen verosuunnittelun näkökulmasta

- Ilman testamenttia, jokainen rintaperillinen on yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla samassa perillisasemassa toisiinsa nähden.

Yhdenvertaisuusperiaatteesta poikkeaminen

- Osakas pystyy testamentin kautta määräämään luovutetaanko osakkeet määrätylle henkilölle vai haluaako hän, että osakkeet luovutetaan yhteisluovutuksena.
- Testamentin avulla voidaan myös huomioida se, ettei verorasitus muodostu liian suureksi perillisille.
- Testamentti voidaan muuttaa ja sen voi myös peruuttaa koska tahansa, mikäli esimerkiksi yritystoimissa tapahtuu muutoksia.
- Vain allekirjoitettu testamentti on pätevä.

Hallintaoikeustestamentti

- Testamentinsaaja (esim. leski) voi hallita testamentilla saamaansa omaisuutta ja nauttia sen tuotosta.
 - Omistusoikeus siirtyy lapsille.
- Hallintaoikeuden saaja ei maksa saannostaan perintöveroa.
 - Kuolleen puolison rintaperilliset maksavat perintöveron heti siitä huolimatta, että saantoa rasittaa lesken hyväksi tehty hallintaoikeustestamentti.
- Rintaperilliset saavat hallintaoikeusvähennyksen perintöveroon.
- Hallintaoikeus, joka on pidätetty eliniäksi voi aiheuttaa ongelmia.
 - Ottaa vastaan joko kokonaan tai osittain hallintaoikeustestamenttina.

Omistusoikeustestamentti

- Testamentin saaja saa täyden määräysvallan testamentilla saatuun omaisuuteen.

Testamentti | Omistajayrittäjän kannalta tärkeät määräykset

Testamenttimääräykset ja lesken asema

Testamenttimääräykset

Seuraavat määräykset testamentissa ovat erityisen tärkeitä juuri omistajavetoisen osakkaan testamentissa:

- Todetaan, että testamentin voi ottaa vastaan joko kokonaan tai osittain.
- Yhtiön osakkeiden jatkoluovutus.
- Suljetaan perillisten puolisoiden avio-oikeus pois.
- Annetaan määräyksiä mm. siitä kuka hoitaa alaikäisen perillisen perimää omaisuutta.
- Määrätään omaisuudelle toissijaisen saaja, jolle omaisuus on menevä, jos ensisijainen perillinen (lapsi) kuolee jättämättä omia lapsia.
- Kumotaan ennakkoperintöolettama.
- Oikeutetaan perilliset pääsemään kuolemaan jälkeen käsiksi vainajan sähköposteihin.

Lesken asema

- Leski ei peri, mutta on kuolinpesän osakas ositukseen saakka.
- Jos vainaja oli kuollessaan naimisissa, leski hallitsee vainajan omaisuutta ja saa sen tuoton. Lesken hallintaoikeus päättyy, jos joku rintaperillisistä tai yleistestamentinsaajista vaatii pesän jakamista.
- Lesken asuminen on turvattu ja leskellä on oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetty tai muu jäämistöön kuuluva lesken kodiksi sopiva asunto, vaikka asunto olisi ollut yksin vainajan omistuksessa.
- Leski maksaa perintöveroa aviopuolisoltaan joko lain tai testamentin nojalla omistukseensa saamastaan omaisuudesta vasta silloin, kun kyseisen omaisuuden arvo on vähintään 110.000 euroa
 - Puolisovähennys 90.000 euroa
 - Perintöveroaasteikon alaraja 20 000 euroa.

Osakassopimus

Hyvä laatia testamentin ja edunvalvontavaltuutuksen rinnalle

- Osakassopimus on hyvä laatia testamentin ja edunvalvontavaltuutuksen rinnalle omistajavetoisissa yrityksissä.
- Osakassopimus antaa turvaa muun muassa kuolemantapauksen varalta.
 - Osakassopimuksessa voidaan esimerkiksi sopia siitä, että mahdollisen osakkaan kuolemantapauksen johdosta yhtiöllä tai yhtiön osakkailla on oikeus lunastaa hänen osakkeensa tiettyyn hintaan.
- Useasti osakkaan perheenjäsenet eivät ole olleet mukana liiketoiminnassa, ja tästä syystä he eivät välttämättä ole parhaita henkilöitä tulemaan menehtyneen osakkaan sijaan hoitamaan liiketoimintaa.
 - Lunastuslausekkeen avulla pystytään näin ollen turvamaan kaikkien osapuolien kannalta mahdollisimman sujuva yritystoiminnan jatkumo.

Perheoikeudelliset asiakirjat | Muistilista

Seuraavista perheoikeudellisista asiakirjoista tulisi ainakin huolehtia

Edunvalvontavaltuus

- varavaltuutetun nimeäminen
 - tehtävien yksilöinti
- esteettömät todistajat
 - lain määrämuoto
 - allekirjoitettu

Osakassopimus

- allekirjoitettu
- mitä tapahtuu osakkeille mahdollisissa kuolemantapauksissa / avioerotilanteissa

Testamentti

- mahdollisten aikaisempien testamenttien kumoaminen
 - allekirjoitettu
- esteettömät todistajat

Osakassopimukset

Lotta Liljelund | Partner, Tax & Legal Services

Osakassopimus ja sen tavoitteet

Osakkeenomistajien (ja osakeyhtiön) välinen sopimus

- Osakassopimuksella tarkoitetaan osakkeenomistajien (ja osakeyhtiön) välistä sopimusta, jossa säännellään osakkeenomistajien keskinäisiä suhteita sekä heidän oikeuksiaan ja velvoitteitaan toisiaan kohtaan.
- Osakassopimuksella osakkeenomistajat pyrkivät luomaan sellaisia oikeuksia ja velvoitteita eri tilanteita varten, jotka eivät sisälly osakeyhtiölakiin tai joita ei voi sisällyttää yhtiöön yhtiöjärjestykseen, tai tarkentamaan niitä. Tyypillisesti osakassopimuksen tekemisen syynä on tarve rajoittaa osakkeenomistajan oikeuksia siitä, mitä ne olisivat laajimmillaan osakeyhtiölain perusteella.
- Vaikka kaikissa osakassopimuksissa voidaan tunnistaa yhtäläisyyksiä, osakassopimus on käytännössä aina kyseessä olevan yrityksen ja sen osakkeenomistajien tarpeisiin räätälöity sopimus, joka syntyy tahtojen ja neuvotteluiden lopputuloksina.
- Osakkeenomistajien roolit vaikuttavat osakassopimuksen rakenteeseen sekä sovittavien ehtojen sisältöön (vrt. perheyhtiöt, omistajayrittäjävetoiset tai sijoittajavetoiset yhtiöt).
- Perheyriksen yksi erityispiirre on useiden eri osakkeenomistajien täysin erilainen suhde yhtiöön (passiivinen omistaja vrt. aktiivinen omistaja, hallituksen jäsen tai puheenjohtaja, toimitusjohtaja tai muu avainhenkilö.)

Osakassopimus

Suhde osakeyhtiölakiin ja yhtiöjärjestykseen

- Osakassopimus velvoittaa vain sen osapuolia eikä sillä voida pätevästi sopia kolmansien oikeuksista tai velvollisuuksista.
- Kaikilla osakeyhtiöillä on yhtiöjärjestys, joka velvoittaa osakkeenomistajia ja yhtiötä riippumatta siitä, ovatko kaikki osakkeenomistajat ja yhtiö osakassopimuksen osapuolia.
- Osakassopimus ei myöskään sido osakkeenomistajia tai yhtiötä yhtiöoikeudellisesti, mistä syystä yhtiöoikeudellisesti oikein tehty päätös, joka sinänsä on osakassopimuksen vastainen, on pätevä ja tulee sovellettavaksi osakassopimuksesta huolimatta.

Osakassopimuksen suhde osakeyhtiölakiin ja yhtiöjärjestykseen

Lunastus- ja suostumuslauseke

Lunastus- ja suostumuslauseke

- Koska osakassopimus sitoo lähtökohtaisesti vain sen osapuolia, ei voida aina luottaa siihen, että sopimuksen osapuolet aina noudattavat siirtokieltoa. Tämän seurauksena lunastustilanteessa siirronsaajalla on oikeus pitää hankkimansa osakkeet, vaikka osakkeita olisi koskenut osakassopimus pohjainen lunastusehto.
- Yhtiöjärjestykseen otetaan monesti lunastus- ja suostumuslauseke, jotta vanhat osakkeenomistajat voivat estää tai ainakin vaikeuttaa osakkeiden siirtymistä pätevästi ulkopuoliselle.
- Koska lunastus- ja suostumuslauseke yhtiöoikeudellisesti soveltuu yhtiöjärjestyksessä määriteltyihin lunastustilanteisiin, on osakassopimuksessa syytä sopia, että niihin ei saa vedota tilanteissa, joissa osakkeenomistaja siirtää osakkeensa osakassopimuksen sallimissa tilanteissa.

- Sopimusperusteisten ja yhtiöoikeudellisten lausekkeiden erot:
 - Yhtiöjärjestykseen otettujen vaihdannanrajoituslausekkeiden päämääränä on rajoittaa osakkeiden siirtymistä ulkopuolisille ja osakassopimukseen otettujen vaihdannanrajoituslausekkeiden funktiona on määrätä sopijapuolten keskinäisten määräysvaltasuhteiden kehittymistä.
 - Yhtiöjärjestykseen otettava lunastus- tai suostumuslauseke on aina yhtiöoikeudellisesti pätevä riippumatta siitä, tiesikö tai pitikö luovutuksensaajan tietää yhtiöjärjestyksessä olevasta vaihdannanrajoituslausekkeesta.
 - Toisin kuin yhtiöjärjestyksessä, osakassopimuksessa on mahdollista sopia osakkeiden luovuttamisesta osakkeenomistajakohtaisesti.

Osakassopimuksen suhde osakeyhtiölakiin ja yhtiöjärjestykseen

Osakkeiden erilaistaminen

Osakkeiden erilaistaminen

- Kaikki osakkeet tuottavat lähtökohtaisesti yhtiössä yhtäläiset oikeudet: Yhtäläinen oikeus yhtiön varojenjaossa ja yhtäläinen äänioikeus yhtiökokouksessa päätettäessä yhtiökokoukselle kuuluvista asioista.
- Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä on tai voi olla oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita:
 - Pienempi äänioikeus / äänivallattomat osakkeet
 - Erilainen osinko-oikeus
 - Erilainen oikeus yhtiön varojenjakoön yrityskaupassa / yhtiötä purettaessa
- Päätös tehtävä 2/3 määräenemmistöpäätöksellä. Lisäksi edellytetään pääsääntöisesti niiden osakkeenomistajien suostumusta, joiden osakkeita muutos koskee.
- Osakkeita koskevista eritysehdoista voidaan sopia myös pelkästään osakassopimuksessa, mutta niiden noudattaminen edellyttää, että osakassopimuksen osapuolet käyttäytyvät osakassopimuksessa edellytetyllä tavalla. Päätös esim. varojenjaosta voi tulla päteväksi, vaikka se olisi tehty osakassopimuksen vastaisesti.

Osakassopimuksen tärkeimmät sopimuskohtat (1/2)

Perhe- ja omistajavetoiset yhtiöt

Päätöksenteko

- ▶ Osakeyhtiölain nojalla osakeyhtiössä vallitsee pitkälti enemmistövalta. Pääosa yhtiökokousten päätöksistä ja kaikki hallituksen päätökset tehdään enemmistöpäätöksinä.
- ▶ Määrätyissä asioissa edellytetään 2/3 määräenemmistöpäätöstä tai jopa kaikkien osakkeenomistajien suostumusta (yhtiöjärjestysmuutokset, suunnatut osakeannit, sulautumiset ja jakautumiset)
- ▶ Osakassopimuksella pyritään usein varmistamaan tietyt määräysvaltasuhteet yhtiössä.
 - i. Hallituksen valinta
 - ii. Määräenemmistöpäätökset
 - iii. Veto-oikeus

Osakkeiden omistusta koskevat määräykset

- ▶ Osakassopimuksen osapuolet lähtevät yleensä siitä, että yhtiön omistuksen tulee olla pysyvää ainakin tietyn ajan ja/tai että yhtiössä tapahtuvien omistusmuutosten tulee tapahtua hallitusti. Tästä syystä osakassopimuksessa pyritään kieltämään kaikki muut osakkeiden siirrot kuin osakassopimuksessa nimenomaisesti sallitut
 - i. Panttaus- ja myyntikielto
 - ii. Etuosto-oikeus
 - iii. Lunastusoikeus ja lunastushinnan määräytyminen
 - iv. Avioehto
 - v. Perintö- tai testamenttisaanto
 - vi. Myötämyyntivelvollisuus
 - vii. Myötämyyntioikeus

Osakassopimuksen tärkeimmät sopimuskohdat (2/2)

Perhe- ja omistajavetoiset yhtiöt

Työskentelyvelvoite

- Mikäli yhtiön osakkaat ovat luonnollisia henkilöitä, joilta edellytetään työpanosta yhtiössä, sovitaan myös tästä yleensä osakassopimuksessa mahdollisten työ- ja johtajasopimusten lisäksi.
- Yleensä katsotaan, että kannustintarve poistuu, kun henkilön työ- tai palvelussuhde päättyy, jolloin henkilön ei tulisi enää omistaa osakkeita → Yhtiölle tai muille osakkeenomistajille syntyy lunastusoikeus.
- Lunastuksen lopputulos on usein riippuvainen siitä, mistä syystä avainhenkilö on eronnut tai erotettu (ns. good leaver ja bad leaver -ehdot).
- Hyväksyttävyyttä sidotaan usein työsopimuslain päättämisperusteisiin tai niihin rinnastettaviin päättämisperusteisiin (myös toimitusjohtajan kohdalla).

Sanktiot

- Osakassopimus sisältää usein määräyksiä, joita on vaikea panna täytäntöön pakolla (esim. yhtiökokousta koskevat äänestysmääräykset) ja loukatulle osapuolelle jää usein vain mahdollisuus jälkikäteen vaatia vahingonkorvasta sopimusta rikkoneelta osapuolelta (vahingon toteennäyttämisen haasteet).
- Osakassopimuksen määräyksiä tehostetaan sopimussakolla, jolloin riittää, että loukattu osapuoli osoittaa ainoastaan sopimusrikkomuksen tapahtuneeksi.
- Lisäksi voidaan määrätä osakassopimusta rikkovalle velvollisuus tarjota osakkeensa lunastettavaksi ennalta sovittuun hintaan tai soveltaen ennalta sovittua hinnoittelumekanismia, joka on yleensä osakkeen käypää arvoa alempi (bad leaver -hintana).

Esimerkkitapaus 1: Lääkäritoimintaa harjoittava yhtiö

(Helsingin HO 28.8.2011, S 10/1674)

- Lääkäritoimintaa harjoittava yhtiö, jonka osakassopimukseen oli otettu lunastusehto mm. sellaisia tilanteita varten, joissa toinen osapuoli luopuu osakassopimuksen tarkoittamasta toiminnasta (lääkäriin vastaanottotoiminnan harjoittamisesta).
- A oli lopettanut vastaanoton pitämisen yhtiön toimitiloissa ja perustanut oman toimipisteen samaan rappuun, koska A:n toiminta yhtiön tiloissa oli käytännössä estetty (potilasdokumentteja oli piilotettu, henkilökuntaa kielletty osallistumasta A:n toimiin ja pääsy estetty A:n yhtiön toimitiloihin).
- Asiassa oli arvioitava se, oliko havaittavissa A:n käyttäytyneen osakassopimuksen vastaisesti siten, että olisi perusteltua katsoa toiselle osapuolelle B:lle sen vuoksi syntyneen osakkeiden lunastusoikeus osakassopimukseen sisällytetyn lunastusehdon perusteella.
- Toisin kuin käräjäoikeus, hovioikeus ei katsonut A:n rikkoneen osakassopimusta siten, että B:lle syntyisi lunastusoikeus yhtiön osakkeisiin, koska B oli omalla toiminnallaan aiheuttanut olosuhteet, joissa A ei pystynyt toimimaan osakassopimuksen mukaisesti. Riidatonta oli se, ettei lunastusoikeutta synny tilanteessa, jossa osakkaan työntekoa estetään toisen osakkaan toimesta.
- Osakassopimuksen sinänsä hyvin määritellyistä määräyksistä ja velvoitteista huolimatta, punninnassa jouduttiin turvautumaan sopimusoikeuden yleisiin periaatteisiin, tässä tapauksessa lojaliteettiperiaatteeseen.

Esimerkkitapaus 2: Tuotantotoimintaa harjoittava perheyrittäjä

70-luvulla perustettu perheyrittäjä

- 70-luvulla yhden osakkaan A perustama tuotantotoimintaa harjoittava perheyrittäjä.
- Ei osakassopimusta.
- Matkan varrella omistus jakautunut niin, että A omistaa 65 % yhtiön osakkeista, eräs yhtiön avainhenkilö B 15 % ja loput 20 % päätyneet passiivisille yhtiön toimintaan osallistumattomille A:n sukulaisille.
- A:n poika C on ainoa perheenjäsen, joka on ollut aktiivisesti mukana yhtiön toiminnassa jo 20 vuoden ajan ja käytännössä vastaa tänä päivänä koko yritystoiminnan pyörittämisestä.
- A on eläköitymässä ja sukupolvenvaihdos suunnitteilla, mutta C:llä ei ole intressiä lähteä yrittäjäksi tilanteessa, jossa yhtiössä on mukana passiivisia osakkeenomistajia eikä C saisi sukupolvenvaihdoksen myötä edes 2/3 äänten määräenemmistöä, jolla voitaisiin mm. järjestää suunnattuja osakeanteja kannustinmielessä tai tehdä muita määräenemmistö päätöksiä edellyttäviä toimenpiteitä.
- Yhtiöllä menee hyvin, mutta sen tulevaisuus on uhattuna, koska potentiaalisin jatkaja uhkaa lopettaa, koska passiiviset vähemmistöosakkaat eivät suostu luopumaan omistuksestaan edes yhtiön / pääosakkaan tarjoamaan käypään arvoon.
- ➔ Umpikuja, johon ei ole olemassa muuta ratkaisua kuin jonkun myöntäminen, koska osakassopimusta ei olemassa.

Yhteenveto

Osakassopimus

- ✓ Osakassopimus on yhtiön osakkeenomistajien välinen sopimus, jolla säännellään osakkeenomistajien keskinäisiä suhteita.
- ✓ Koska osakeyhtiössä vallitsee pitkälti enemmistövalta, osakassopimuksessa sovitaan usein laista poikkeavista päätöksentekomekanismeista, jotta saadaan turvattua määrättyjen osakkeenomistajien / osakkeenomistajaryhmien (vähemmistö tai enemmistö) intressejä.
- ✓ Osakassopimus tulisi aina räätälöidä yhtiön tilanteeseen ja tarpeeseen sopivaksi. Valmiit mallipohjat soveltuvat harvoin yhtiön omiin tarpeisiin sellaisinaan. Esim. perheyhtiössä laadittavalla osakassopimuksella voi olla hyvin erilaisia tavoitteita kuin yrittäjäkumppaneiden kesken tehdyllä osakassopimuksella tai sijoittajavetoisen yhtiön osakassopimuksella.
- ✓ Osakassopimus ei sido osakkeenomistajia tai yhtiötä yhtiöoikeudellisesti, mistä syystä yhtiöoikeudellisesti oikein tehty päätös on pätevä ja tulee sovellettavaksi osakassopimuksesta huolimatta → Osakassopimuksen määräykset on laadittava mahdollisimman aukottomiksi tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi ja tehostekeinona määräysten noudattamiselle on oltava riittävät sanktiot.
- ✓ Osakassopimuksen merkitys korostuu vasta sitten, kun erimielisyyksiä ilmenee. Parempi myöhään kuin ei milloinkaan, vaikkakin asioista on huomattavasti helpompi sopia silloin, kun kaikki vielä on hyvin.

Sukupolvenvaihdokset

Bettina Miettinen | Senior Associate, Tax & Legal Services

Sukupolvenvaihdokset | Yleistä

Sukupolvenvaihdos tarkoittaa yrityksen siirtämistä perhepiiriin kuuluvalla henkilöllä ajatuksena yrityksen jatkumo

- Sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan yrityksen siirtämistä samaan perhepiiriin kuuluvalla henkilöllä tai henkilöille siinä tarkoituksessa, että tämä henkilö tai henkilöt jatkavat yrityksen liiketoimintaa.
- Sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa myös täysin ulkopuoliselle jatkajalle. Tällöin puhutaan usein yrityskaupasta. Tällaiseen tilanteeseen on mahdollista myös soveltaa verohuojennuksia tiettyjen edellytysten täytyessä.
- Sukupolvenvaihdoksen keskeinen tavoite on löytää jatkaja yrityksen liiketoiminnalle ja turvata olemassa olevat työpaikat yrityksessä.
- Sukupolvenvaihdoksen toteuttamisella halutaan myös minimoida kustannukset niin jatkalle kuin luopujalle.
- Hyvin ja ajoissa lähdetyllä suunnitelulla saadaan monesti minimoitua huomattavasti sukupolvenvaihdoksen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia (esim. järjestelyn suunnittelemisen ja toteuttamisen kustannukset sekä verokustannukset).
- Omaisuuden siirtäminen henkilöltä toiselle voidaan toteuttaa esimerkiksi kauppana, lahjoituksena tai perintönä, tai vaihtoehtoisesti näiden yhdistelminä.
- Elinaikana tehdyt omaisuudensiirrot pienentävät perittävää varallisuutta ja näin ollen myös perintöverotaakkaa sekä kerryttävät omaisuutta tuottoina perillisille jo vanhempien elinaikana.

Sukupolvenvaihdokset | Huojennukset tuloverotuksessa

Sukupolvenvaihdoksen huojentaminen tuloverotuksessa

Sukupolvenvaihdoksen huojentaminen tuloverotuksessa

- Lähtökohtaisesti tuloverolain (TVL) mukaan omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa (30 % / 34 %).
- TVL 48.1 § 3 kohdan mukaan omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on kuitenkin tiettyjen edellytysten täyttyessä kokonaan verovapaa:
 - i. Verovelvollinen luovuttaa sellaisen yhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään 10 % omistusosuuteen mainitussa yhtiössä. HUOM! Yhteisluovutusmahdollisuus.
 - ii. Saajana on luovuttajan lapsi, lapsen rintaperillinen, luovuttajan sisar, veli, sisarpuoli tai velipuoli. Verovapaus koskee myös edellä mainitun saajan puolisoa, jos luovutuksensaajina ovat sekä mainittu lähisukulainen että hänen puolisonsa yhdessä.
 - iii. Omaisuus on ollut yhteensä yli 10 vuotta luovuttajan tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti.

- Jos myyjän luovutusvoitto on ollut TVL 48 §:n sukupolvenvaihdosluovutusta koskevan säännöksen nojalla verovapaa, verovapaus vaikuttaa ostajan verotukseen, jos hän luovuttaa osakkeita edelleen ennen kuin hankinnasta on kulunut viisi (5) vuotta.
 - Huojennuksen menettäminen ei vaikuta siten alkuperäisen huojennuksensaajan verotukseen, vaan se lisää jatkoluovuttajan luovutusvoiton määrää.
- Näin ollen sukupolvenvaihdoshuojennuksen täysi hyödyntäminen edellyttää vähintään 15 vuoden omistusta.
 - TVL 48.1 § 3 kohta: Myyjän omistusaikavaatimus 10 vuotta
 - TVL 48.5 §: Ostajan omistusaika viisi (5) vuotta.

Sukupolvenvaihdokset | Huojennukset perintö- ja lahjaverotuksessa

Perintö ja lahjat sekä veron laskentaperuste

Perintö ja lahja

- Perintönä tai lahjana saadusta omaisuudesta tulee suorittaa perintö- tai lahjaveroa.
- Perinnön- ja lahjansaajalle voidaan myöntää huojennus maksettavasta perintö- tai lahjaveron määrästä perintö- ja lahjaverolain (PerVL) 18.3 sekä 55-57 §:n nojalla.
 - Lahjaveroa ei tarvitse suorittaa, mikäli vastike on ollut yli 75 %:a käyvästä arvosta (PerVL 18.3 §). Jos vastike alittaa tämän, on mahdollista, että vastikkeen ja käyvän arvon ero katsotaan lahjaksi, josta luovutuksensaajan tulee maksaa lahjaveroa.
 - Perintö- ja lahjaverotuksen sukupolvenvaihdokset määritellään PerVL 55-57 §:ssä. Huojennukset koskevat sekä veron määrää että veron maksuaikaa. Lahjana saadusta omaisuudesta voidaan huoventaa jopa koko maksettavan veron määrä. Vastikkeen tulee olla yli 50 %:a sen käyvästä arvosta täyden huojennuksen myöntämiseen.
 - Huojennuksen saajana on luovutuksensaaja vs. TVL:n mukaan huojennuksen saajana on luovuttaja.

PerVL 55-57 §:n

- Huojennuksen soveltaminen edellyttää sukupolvenvaihdoksessa, että:
 - i. Lahjana tai perintönä saatu omaisuus on maatila, yritys tai osa niistä.
 - ii. Luovutuksensaaja jatkaa luovutetun omaisuuden mukaista toimintaa → hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana toimiminen.
 - iii. Maatilasta, yrityksestä tai sen osasta menevän perintö- tai lahjaveron määrä olisi vähintään 850 euroa.
 - iv. Verovelvollinen esittää pyynnönveron ja/tai maksuajan huoventamisesta ennen verotuksen toimittamista.

Veron laskentaperuste

- Huojennuksen soveltuessa lahjasta / perinnöstä edelleen määrätään vero, mutta veroa huojenetaan niin, että lahja-/ perintövero määrätään käyvän arvon sijaan 40 %:sta osakkeiden vertailuarvoa.

Sukupolvenvaihdokset | Toteuttamistapoja

Toteuttamistapoina useampi eri vaihtoehto

1. Kauppa

- Ns. tavallinen osakekauppa, jossa kauppahinta toteutetaan täysimääräisenä ja TVL 48 §:n huojennuksia ei voida soveltaa.
- Luovuttajalle luovutusvoittoverokustannukset maksettavaksi. Vastaavasti luovutuksensaajan tulee maksaa varainsiirtovero.

2. Lahjaluonteinen kauppa

- Kauppahinta on yli 75 %:a osakkeiden käyvästä arvosta. Mikäli vastike alittaa 75 %:n katsotaan käyvän arvon ja vastikkeen välinen ero lahjaksi, josta luovutuksensaaja tulee maksaa lahjaveroa.
- Luovuttajalle luovutusvoittoverokustannukset maksettavaksi. Vastaavasti luovutuksensaajan tulee maksaa varainsiirtovero.

3. Lahja

- Luovuttaja ei tarvitse rahaa.
- Luovutuksensaaja maksaa lahjaveroa saadusta omaisuuserästä.

4. Perintö

- Luovutuksensaaja maksaa perintöverot saadusta perinnöstä (lähisukulaiset I veroluokka, muut sukulaiset ja suvun ulkopuoliset henkilöt II veroluokka).

5. Luovuttaja haluaa korvauksen

- Mikäli luovutus täyttää TVL 48.1 § 3 soveltamisedellytykset (sukulaissuhde, kohde ja omistusaika) voidaan luovutus katsoa kokonaan verovapaaksi.
- Luovutuksensaajalle varainsiirtoverokustannukset.
- Luovutuksensaaja on sidottu omistamaan ostamansa omaisuus TVL 48.5 §:n mukaisesti vähintään viisi (5) vuotta.
- Sanktiona jatkoluovutuksesta on, että luovutuksensaajan tulee maksaa huojennetun veron määrä takaisin.

Sukupolvenvaihdokset | Toteuttamistapoja

Toteuttamistapoina useampi eri vaihtoehto

6. Osittainen huojennus, luovuttaja ei halua korvausta

- Osittaisesta huojennuksesta säädetään PerVL 55.1 §:ssä.
- Luovutuksensaajalle määrättävän lahja- tai perintöveron osuus huojennetaan osittain.
- Soveltuu, mikäli omaisuus halutaan luovuttaa vastikkeetta tai mikäli toiminnan jatkaja saa sen perintönä.
- Luovutuksensaajan tulee harjoittaa toimintaa viisi (5) vuotta verotuksen toimittamisesta.
- Mikäli saatu omaisuus jatkoluovutetaan ennen kuin viisi (5) vuotta on kulunut, määrätään sanktioksi luovutuksensaajalle määrätty huojennettu vero maksettavaksi 20 %:lla korotettuna.

7. Kokonaishuojennus, luovuttaja haluaa korvauksen, mutta huojennuksen edellytykset (luovuttajan) täyttyvät myös

- Kokonaishuojennuksesta säädetään PerVL 55.5 §:ssä
- Täysi verovapaus koskee lahjaveroa ja sen edellytyksenä on, että luovutus on osittain vastikkeellinen.
- Vastikkeen tulee lisäksi olla vähintään 50 %:a luovutettavan omaisuuden käyvästä arvosta. Mikäli vastike on vähemmän voidaan lahjaveroa huojentaa vain osittain.
- Luovutuksensaajan tulee harjoittaa toimintaa viisi (5) vuotta verotuksen toimittamisesta.
- Mikäli saatu omaisuus jatkoluovutetaan ennen kuin viisi (5) vuotta on kulunut, määrätään sanktioksi luovutuksensaajalle määrätty huojennettu vero maksettavaksi 20 %:lla korotettuna.

Valmistautuminen sukupolvenvaihdokseen

Esimerkki, miten yhtiö voidaan saattaa sellaiseen kuntoon, jotta sukupolvenvaihdos olisi mahdollisimman verotehokas

Jakautuminen

- Yhtiön jakautuminen kannattaa tehdä ennen sukupolvenvaihdoksen toteuttamista, mikäli yhtiö sisältää sellaisia omaisuuseriä, joita ei tarvita yhtiön liiketoiminnan harjoittamisessa.
 - Operatiivinen liiketoiminta eriytetään sijoitustoiminnasta eri yhtiöiksi.
 - TVL-omaisuuden erottaminen pois EVL-omaisuudesta, jotta pystytään hyödyntämään huojennuksia.
- Veroneutraalijakautuminen voidaan toteuttaa joko elinkeinoverolain (EVL) 52 c §:n mukaisena kokonaisjakautumisena tai osittaisjakautumisena (edellytyksenä liiketoimintakokonaisuus).
 - Ei katkaise omistusaikaa → verohyöty syntyy veronmaksun lykkäytymisen muodossa.
- Jakautumisessa luovutuskohde muokataan tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja samalla pystytään keventämään luovutuksen kohteen tasetta, ja näin ollen myös luovutuksen verokustannuksia.
- Ennakkoratkaisuhakemuksen hakeminen Verohallinnolta on suositeltavaa.
 - Sisältyy myös verosuunnittelun riskejä → jakautuminen ei saa johtaa perusteettomiin etuihin → EVL 52h §:n veronkiertosäännös.

Sijoitustoiminnan verotuksen muutokset

Suvi Vänskä | Partner, Tax & Legal Services

Uudistuva verolainsäädäntö | Sijoitustoiminnan verotuksen muutokset

Sijoitustoiminnan verotukseen on tulossa useita muutoksia vuoden 2020 aikana

1. Osakeyhtiömuotoiseen sijoittajaan vaikuttavia verotuksen muutoksia

- Sijoitusvakuutuksia koskevat verotuksen muutokset
- TVL-tulolähteen poisto
- Välyhteisölain muutokset

2. Yksityishenkilösijoittajaan vaikuttavia verotuksen muutoksia

- Sijoitusvakuutuksia koskevat verotuksen muutokset
- Osakesäästötili

3. Sijoituskohteeseen liittyvät muutokset rajoitetusti verovelvollisen sijoittajan näkökulmasta

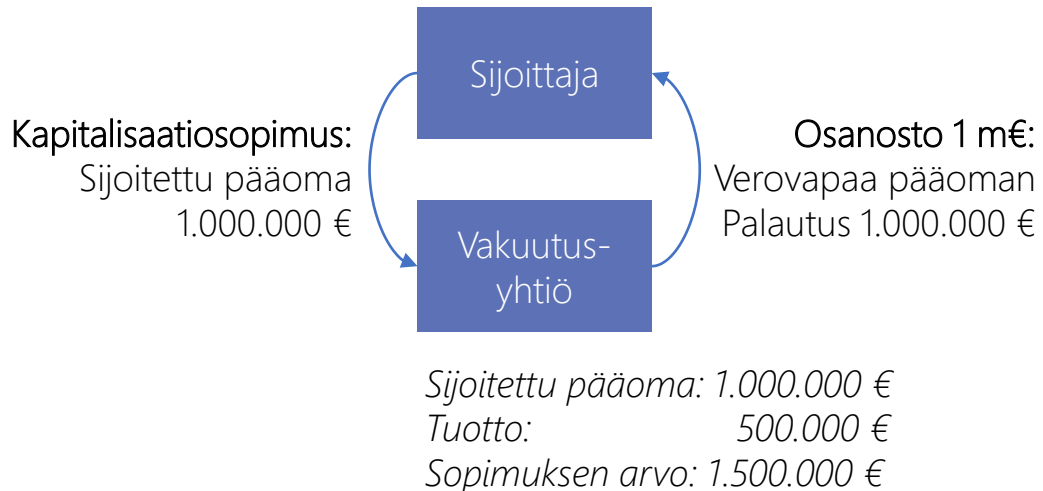
- Lähdeverolain muutokset v. 2021

Uudistuva verolainsäädäntö | Sijoitusvakuutusten verotuksen muutokset

Kapitalisaatiosopimusten ja vakuutussijoitusten verokohtelu muuttuu verovuodesta 2020 alkaen

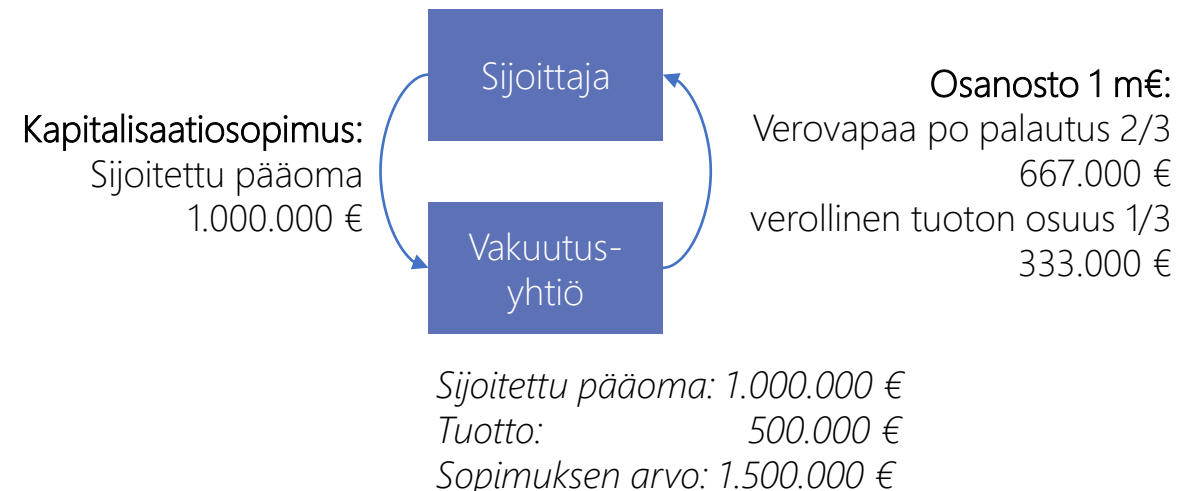
► Nykyisin:

- Sijoitetun pääoman voi nostaa ennen tuottoja
- Sijoitetun pääoman palautus on verovapaa
- Tuotto verotetaan, kun tuotto nostetaan
- Ei tappion vähennysoikeutta

► 2020 alkaen:

- Nostosta verotetaan tuoton suhteellinen osa
- Lopulliset tappiot vähennyskelpoisia
- Lähennetään verokohtelua kasvurahastoihin nähden
- Verotuksen lykkäytymisetu säilyy

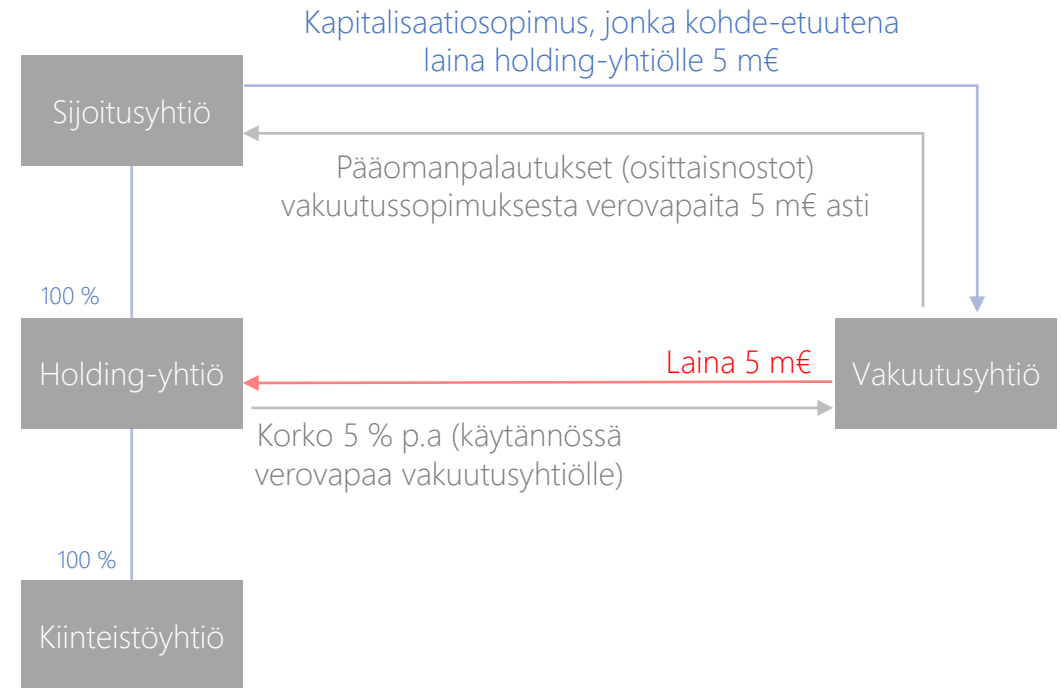
Uudistuva verolainsäädäntö | Sijoitusvakuutusten verotuksen muutokset

Tietyntyyppiset sijoitusvakuutukset voidaan jatkossa sivuuttaa tuloverolain uuden 35 b §:n nojalla

► Vakuutus sivuutetaan ja siihen kertynyt tuotto verotetaan suoraan vakuutuksenottajan tulona TVL 35 b §:n nojalla, jos vakuutuksenottajalla tai tämän määräämällä henkilöllä on oikeus käyttää yhtä tai useampaa seuraavista sopimuksen kohde-etuutta koskevista oikeuksista:

- 1) oikeus päättää kohde-etuuteen liittyvän määräys- tai äänivallan käyttämisestä;
- 2) oikeus päättää siitä, kenelle tai millä ehdoilla kohde-etuutena oleva varallisuus luovutetaan;
- 3) oikeus päättää kohde-etuutta koskevasta käyttö- tai hallintaoikeudesta;
- 4) oikeus tehdä kohde-etuutena olevaan varallisuuteen liittyviä toimeksiantoja tai muita kohde-etuuteen liittyviä sopimuksia vakuutusyhtiön puolesta kolmannen kanssa.

Esimerkki vakuutuksesta, joka sivuutettaisiin TVL 35 b §:n nojalla:

Uudistuva verolainsäädäntö | Tulolähdejaon poistamisen vaikutukset

Tulolähdejaon poistamisen seurauksena sijoitustoiminta verotetaan jatkossa osakeyhtiömuotoisen sijoittajan elinkeinotoiminnan tulolähteessä

- Osakeyhtiön sijoitukset ovat voineet kuulua yhtiön henkilökohtaiseen (TVL-) tulolähteeseen tai elinkeinotoiminnan (EVL-) tulolähteeseen
- Osakeyhtiöiden TVL-tulolähteen poistamisen myötä kaikki sijoitukset, vakuutussijoitukset mukaan lukien, kuuluvat osakeyhtiön EVL-tulolähteeseen verovuodesta 2020 lähtien
- Jatkossa vakuutussijoitukset voivat kuulua osakeyhtiön rahoitusomaisuuteen (EVL 9 §) tai muuhun omaisuuteen (EVL 12 a §)
- Käytännön merkitys on yritysten kannalta pieni, sillä elinkeinoverolaissa on vakuutussijoitusten verotuksesta erilliset tuloverolakiin viittaavat säännökset, joiden nojalla vakuutussijoitusten verokohtelu on omaisuuslajista huolimatta sama

Uudistuva verolainsäädäntö | Väliyhteisölain muutosten vaikutukset

Väliyhteisölain kiristykset voivat johtaa ulkomaisen EU- tai ETA-valtiossa sijaitsevan sijoitusyhtiön luokittelemiseksi väliyhteisöksi

- Sijoitusvakuutuksen keskeinen hyöty on verotuksen lykkääntymisetu
- Lykkääntymisetua sijoitusvakuutuksen vaihtoehtona voidaan tavoitella myös harjoittamalla sijoitustoimintaa ulkomaisen sijoitusyhtiön kautta
- Väliyhteisölain muutosten perusteella EU- tai ETA-valtiossa sijaitseva sijoitusyhtiö ei voi enää vapautua väliyhteisölain soveltamisesta sillä perusteella, että Suomen ja sijoitusyhtiön valtion välillä on verosopimus
- Taloudelliseen toimintaan perustuva vapautus voi estää väliyhteisölainsäädännön soveltumisen
- Milloin sijoitusyhtiön voidaan katsoa olevan todellisuudessa asettautunut asuinvaltioonsa ja tosiasiallisesti harjoittavan siellä taloudellista toimintaa?
- KVL:2019/35 – Väliyhteisölainsäädäntö soveltui sijoitusyhtiöön (ei lainvoimainen)

Taloudellisen toiminnan vapautuksen arviointi:

Uudistuva verolainsäädäntö | Osakesäästötili

Laki osakesäästötilistä tuli voimaan 1.6.2020 ja tähän liittyvät tuloverolain muutokset tulevat voimaan 1.1.2020

► Etuja:

- Tuotto verotetaan vasta, kun tililtä tehdään nostoja
- Nostosta verotetaan tuoton suhteellinen osa, kuten kapitalisaatiosopimuksen ja sijoitusvakuutuksen osalta
- Verotuksen lykkääntyminen koskee sekä osinkotuottoa että myyntivoittoja
- Tuodaan piensijoittajalle käyttöön samantyyppisiä instrumenttejä, joita tällä hetkellä käytössä suursijoittajilla
- Tuodaan suoraan sijoittamiseen samoja etuja, joita liittyy välilliseen sijoittamiseen (verotuksen lykkääntymisetu)
- Palveluntarjoajan siirto voidaan toteuttaa verottomasti
- Kansalaisten pankkitilivarojen aktivointi on hyvä tavoite

► Haasteita:

- 50.000 euron katto (tehdyt sijoitukset)
- Vain listattujen yhtiöiden osakkeiden sijoitukset mahdollista tehdä tilin kautta
- Henkilösijoittaja ei saa 15 %:n huojennusta pörssiosinkojen verotuksessa
- Myyntitappiot tilin sisällä vähennyskelvottomia
- Ulkomainen lähdevero jää hyvittämättä (kuten kapitalisaatiosopimusten ja rahastosijoitustenkin osalta)
- Potentiaaliset ongelmat liittyen kansainvälisiin tilanteisiin, kuten miten kohdellaan rajoitetusti verovelvollisen tekemiä sijoituksia

Uudistuva verolainsäädäntö | Lähdeverolain uudistukset

Hallintarekisteröidyille osakkeille maksettavien osinkojen lähdeverotukseen on tulossa muutoksia 1.1.2021

1. **Julkisesti noteeratusta yhtiöstä maksettavasta osingosta perittävä 35 % lähdevero, jos edunsaaja ei ole tiedossa**
 - Jos maksajalla ei ole verotusmenettelystä annetun lain ("VML") 15 c §:n tarkoittamia tietoja osingon loppusaajasta, on hallintarekisteröidylle osakkeelle maksettavasta osingosta perittävä 35 % lähdevero
2. **Maksaja voi periä verosopimuksen mukaisen lähdeveron, jos loppusaajan verotusmaa on tiedossa**
 - Edellytyksenä, että sijoittajaa lähinnä oleva rekisteröitynyt säilyttäjä on sitoutunut antamaan loppusaajatiedot vuosi-ilmoituksella Verohallinnolle
3. **Rekisteröityneen säilyttäjän velvollisuudet ja vastuut**
 - Vastuu osingonsaajan tunnistamisesta ja verosopimuksen oikean soveltamisen varmistamisesta
 - Selvitettävä luotettavasti osingonsaajan verotuksellinen asuinvaltio
 - Säilyttäjälle muodostuu vastuu sen virheellisen ilmoituksen johdosta perimättä jääneestä verosta

Suvi Vänskä | Partner, Tax & Legal Services

+358 40 080 0012

suvi.vanska@aldersound.fi

Lotta Liljelund | Partner, Tax & Legal Services

+358 50 490 6870

lotta.liljelund@aldersound.fi

Bettina Miettinen | Senior Associate, Tax & Legal Services

+358 40 739 2902

bettina.miettinen@aldersound.fi